

เทศน์เช้า วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

พระอาจารย์สงข มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม เวลาธรรมะ เห็นใหม่ เทศน์โบราณเขาอ่านหนังสือ อ่านหนังสือเราก็อ่านได้ แต่ถ้าเทศน์ปฏิบัติ เทศน์ปฏิบัติออกมาจากความรู้สึก ความรู้สึกมันรับรู้ร้อน รู้หนาว รู้ทุกข์ รู้ยาก ความรู้สึกนี้ถ้าคนควบคุมไม่ได้ คนเข้าใจไม่ได้ ความรู้สึกนี้ปฏิสนธิจิต เวลาไปเกิดเราไม่รู้ว่าจะไปเกิดเป็นอะไร เวลาตายไปเราสงสัยว่าการเกิดและการตายนี้มันมาจากไหน แต่ถ้าผู้ที่ปฏิบัติไปแล้ว ปฏิสนธิจิต เห็นใหม่ ปฏิสนธิวิญญาณ กับวิญญาณความรู้แตกต่างกัน

เวลาภาวนาไป ทุกคนบอกว่าไม่อยากให้เห็นกาย เพราะเห็นกายคิดว่าจะเห็นผี ทุกคนกลัวผีนะ โดยสัญชาตญาณของคนกลัวผี แต่กลัวผีคิดว่าเป็นผีนะ แต่ผีตัวแรกคือจิตของเรา จิตของเรามีใช่ไหม? ถ้าความรู้สึกเรามี ผีก็มี แต่ผีนี้เป็นโลกของวิญญาณ โลกของวิญญาณ เพราะว่ากว่าเขาจะเป็นวิญญาณได้นั้น ปฏิสนธิจิตอันนั้นเขาไปเกิดเป็นสัมภเวสี เป็นสิ่งต่างๆ ฉะนั้น จิตเขาไปเกิด ฉะนั้น สิ่งที้ออกมาจากความรู้สึกนี้ สิ่งที้ออกมาจากความรู้สึก เพราะความรู้สึกนี้มีการประพตติปฏิบัติเข้าไปเห็นความจริงได้

ฉะนั้น เวลาเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เห็นใหม่ เราเกิดเป็นมนุษย์ เราเป็นคนต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “อาหาร ๔” อาหารของมนุษย์ อาหารของสัตว์ที่มีร่างกาย อาหารของสัตว์ที่ไม่มีร่างกาย นั้นรก อเวจี เห็นใหม่ วิญญาณาหารอาหารของเทวดา อาหารของพรหมผัสสาหาร มโนสัญเจตนาหาร

มโน นิมโนมิงปี นิพพินทะติ มโนสัมผัสเสปี นิพพินทะติ มโนก็ทำลาย พระอรหันต์ไม่มีมโน มโนคือตัวจิต ตัวทำลายสิ้นแล้ว มโนสัญเจตนาหาร เห็นใหม่ เวลาสี่ออกมาสี่สุภาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่ยังมีความรู้สึกอยู่ เป็นเศษส่วน เป็นของทิ้ง ชั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่ใช่เรา ไม่ใช่จิต สิ่งนั้นไม่ใช่จิต แม้แต่ตัวจิตก็ไม่ใช่จิต แต่เวลาเราเป็นสมมุติมันเป็นจิต มันเป็นความรู้รู้สึก เพราะเราสละทิ้งไม่ได้

เวลาน้ำสะอาดนะ เวลาน้ำสะอาดบริสุทธิ์ไม่มีสี ไม่มีกลิ่น นี่เป็นสิ่งที่สะอาดบริสุทธิ์ เห็นใหม่ เพราะมันได้ผ่านโลหะหนัก ได้ผ่านสิ่งที่เป็นปฏิภูค ได้ผ่านสิ่งต่างๆ มันก็เป็นของเน่าเสียไป น้ำสะอาดบริสุทธิ์ แต่ถ้ามีสิ่งที่เป็นพิษที่มันไม่มีสี ไม่มีกลิ่น เป็นสัมมาสมาธิ เวลาว่าจิตปฏิสนธิจิต จิตฐิติจิต ฐิติจิตมันเป็นจิตเดิมแท้ จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส แม้แต่จิตเดิมแท้ยังต้องมีการพิจารณาเป็นการแก้ไขกันไป

ทีนี้ในปัจจุบันนี้ เห็นใหม่ สิ่งทีโลกเขาเป็นไป โลกเขาเป็นไปนี่เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา ศาสนาสอนถึงการเสียสละ การเสียสละมันไปขัดแย้งกับความตระหนี่ถี่เหนียว ความยึดมั่นถือมั่น ความเป็นตัวคนของเรา ความเป็นสิ่งต่างๆ สิ่งทีเป็นตัวคนของเราเนะ คนเราเกิดมามีคุณภาพ เป็นคนทีมีความรับผิดชอบ คนรับผิดชอบเป็นคนดีใช่ใหม่? คนรับผิดชอบสิ่งต่างๆ นี่เป็นคนดี แต่คำว่ารับผิดชอบ แต่ถ้าเป็นความยึดมั่นถือมั่น โดยทีไม่มีเหตุมีผลอันนั้นเป็นกิเลส หน้าที่การงานของเราไม่ใช่กิเลสนะ การแสวงหา การกระทำ ไม่ใช่กิเลส

คูสิเวลาพระเราเนี่ยปรารถนาพันทุกข์ เวลาฉันข้าวเสร็จแล้วเนี่ยเดินจงกรม นั่งสมาธิ ภาวนาเดินจงกรมทั้งวันทั้งคืน อย่างนี้เป็นกิเลสใหม่? ถ้าอย่างนี้เป็นกิเลสนะ การปรารถนาทำคุณงามความดีเป็นกิเลสใหม่? แต่เวลาประพฤติปฏิบัติไปแล้ว สิ่งทีติดดีและติดชั่ว คำว่าติดชั่วเนะ สิ่งทีเป็นความชั่ว นี่ทุกคนเวลาทำสิ่งใดต้องเก็บซ่อนไว้ไม่ให้ใครรู้ได้ว่าเราทำความผิดพลาด แต่ทำความดีนี่ยาก โฆษณาชวนเชื่อเนะ คนนั้นเป็นคนดี คนนั้นเป็นคนดี พยายามให้คนเชื่อเขา

ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นใหม่ เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมา สิ่งนี้เราไม่มีการกระทำ แต่เวลาทำเข้าไปสิ่งนี้ติดดีหรือ? ติดดีก็ต้งติด เพราะอาศัยความดีนี่เป็นเครื่องผ่านพ้นไป ถ้าเราไม่มีคุณงามความดี เราจะเอาอะไรไปพิสูจน์ได้ว่าสิ่งใดดีและชั่ว เวลาประพฤติปฏิบัติไปแล้วพ้นจากดีและชั่ว แต่ต้งอาศัยความดีนั้นไป เพราะความชั่ว เห็นใหม่ คนชั่วทำความชั่วได้ง่าย คิดชั่วได้ง่าย ทำความดีได้ยาก คนดีคิดแต่เรื่องดีๆ นะ

ทีนี้ต้งเกิดได้ใหม่? เวลาคนทีเขามีจิตใจเป็นธรรม เขามีสิ่งใดทีเป็นการกระทบกระเทือนกัน จิตใจเขาเศร้าหมองนะ เขามีความรับรู้สึกอยู่ภายในหัวใจของเขา การช่วยเหลือเจือจานเขานี่สิ่งทีเราทำไม่ได้ อย่างเช่นเด็ก เด็กนี้เราอธิบายให้เด็กเข้าใจไม่ได้เลยว่สิ่งใดเป็นความผิดและความถูก

เด็กนี้โดยสัญชาตญาณของเขา ความรู้เพียงสาของเขา เขาก็แสวงหาของเขาตามธรรมชาติของเขา แต่ผู้ใหญ่เรารู้กาลเทศะ เรารู้ความเสียหายของเรา เราก็พยายามจะอธิบายให้เด็กเข้าใจได้ บางอย่างเด็กก็เข้าใจไม่ได้ ถ้าเด็กเข้าใจไม่ได้นี้โดยวัยของเขา แต่ถ้าโตขึ้นมาเขาก็เข้าใจของเขาได้

สิ่งที่เข้าใจไม่ได้ สิ่งนี้ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นกิเลสต้นหาคความทะยานอยากที่เราทำของเราไป เราไม่มีความคิดเปรียบเทียบขึ้นมา เราจะเอาอะไรเป็นสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิดล่ะ? ถ้าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ถูก เห็นไหม นี่สิ่งที่พุทธศาสนาคอยสอนให้เสียสละ สอนให้เสียสละ การเสียสละต้องมีเหตุผลนะ ถ้าเราไม่มีเหตุผล การเสียสละ เสียสละให้ใคร? การเสียสละ เสียสละให้กิเลสก็ได้ กิเลสมันจะแสวงหา เราเสียสละอย่างนั้นหรือ?

นี่การเสียสละ เห็นไหม คุณติเวลาครูบาอาจารย์ของเรา การกระทำนั้นทำเพื่อโลก ทำเพื่อโลก โลกเขาไม่รู้ไม่ได้ แต่โลกเขาอาศัยปัจจัยนั้นได้ ปัจจัยนี้คุณติเขามีความยิ้มแย้มแจ่มใส เขาคำรงชีวิตของเขา เราเสียสละเพื่อบุญกุศลของเขา เขาจะรู้หรือไม่รู้ นั่นอีกเรื่องหนึ่งนะ เขาจะรู้หรือไม่รู้เรื่องของเขา แต่เรื่องของเรานี้เรารู้ เรารู้ของเรา เรามีสติปัญญาของเรา เราถึงจะรักษาตัวเราเองรอดได้

ถ้าเราไม่มีสติปัญญาของเรา เห็นไหม คุณติค่าของอากาศ โอโซนที่มีความสะอาดบริสุทธิ์ เขาเทียบค่ากัน เขาวัดค่ากันนะว่าที่ไหนอากาศบริสุทธิ์ ทุกคนเวลาไปพักผ่อนอยากไปที่อากาศที่บริสุทธิ์ เวลาเราอยู่ในเมือง อากาศมีแต่ควันพิษ มีแต่โลหะหนัก มีแต่สิ่งที่เป็นภัยทั้งนั้นเลย แต่ทำไมเราต้องอยู่ล่ะ? เราต้องอยู่เพราะอะไร? เพราะหน้าที่การงานของเราอยู่ที่นี่ แต่เวลาพักผ่อนเราก็พักผ่อนกันไป

ฉะนั้น เราแสวงหาเราก็แสวงหาสิ่งนั้น แต่สิ่งนั้นเวลาคนเราออกมา ร่างกายมันจับของเสียออกมาโดยธรรมชาติของมัน โดยธรรมชาติของมันเป็นอย่างนั้น เห็นไหม

“ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด”

มีการพลัดพรากเป็นที่สุดแน่นอน นี่มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ถ้าเรายังนอนใจกันอยู่ เราก็ยังแสวงหาสิ่งที่เป็นปัจจัยเครื่องอาศัย ทุกคนเกิดมามีหน้าที่รับผิดชอบนะ นี่เราเกิดมา เห็น

ใหม่ ถ้าเรามีครอบครัว ลูกหลานของเรา เราก็ต้องดูแลของเราเป็นเรื่องธรรมดา คุณก็ถ้าลูกหลานเราไม่ดูแลของเรา ลูกหลานของเราเจริญเติบโตขึ้นมา แข็งแรงขึ้นมา จะยืนในสังคมได้อย่างไร?

จะยืนในสังคมก็พ่อแม่ไง นี่ถ้าเป็นทางการแพทย์ เห็นใหม่ เขาเรียกพันธุกรรม ถ้าพันธุกรรมนี้พ่อแม่ดีแสนดีเลย พ่อก็ดี แม่ก็ดี แต่ลูกออกมา ทำไมลูกบางคนมันไม่ยอมเชื่อฟังล่ะ? นี่เพราะว่าเรื่องของโลก เรื่องของวิทยาศาสตร์ ดีเอ็นเอ เรื่องพันธุกรรมต่างๆ มันเป็นเรื่องของวิทยาศาสตร์ แต่เรื่องของธรรมล่ะ? เรื่องของธรรม เห็นใหม่ จริตนิสัย เรื่องเวรเรื่องกรรม

สิ่งที่เป็นเวรกรรมขึ้นมา เวรกรรมมันเข้ามาเป็นตัวแปรแล้ว ถ้าเวรกรรมเป็นตัวแปร คุณอิทธิศัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย นี่ทำคุณงามความดีมาตลอด ขึ้นมาเป็นพระอิทธิศัตว์ เห็นใหม่ นี่ทำคุณงามความดีไป แต่เวลาทำความดีไป คุณถ้าคนมีสติปัญญา อย่างเช่น หลวงปู่มั่นเรา หลวงปู่มั่นท่านลาอิทธิศัตว์นะ ท่านบอกว่า “ถ้าประพฤติปฏิบัติไปถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือเป็นพระอรหันต์ แต่ได้สร้างบุญญาธิการมาถึงวางธรรมและวินัย คำว่าวางธรรมและวินัยคือศัพท์ไง คุณพระปัจเจกพุทธเจ้าก็รู้เหมือนกัน แต่บัญญัติศัพท์ไว้ นี่ศัพท์คืออะไร? ศัพท์คืออริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นี่ขั้น ๕ อย่างคนละต่างๆ คือศัพท์ ศัพท์คืออะไร? คุณ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ แล้วมันมีสิ่งกระทบ อย่างคนภายในอายุคนภายในกระทบกัน แล้วเกิดสิ่งใดกระทบขึ้นมา สิ่งใดเป็นการรับรู้ขึ้นมา

นี่ใจองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ นี่หลวงปู่มั่นท่านลาพระอิทธิศัตว์ขึ้นมา ท่านมาประพฤติปฏิบัติ มันก็สิ้นเป็นพระอรหันต์ได้เหมือนกัน ถึงได้ลา เห็นใหม่ คำว่าลา ถ้าทำคุณงามความดี ความดีต้องส่งขึ้นไป คุณงามความดีต้องส่งขึ้นไป เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ท่านบอกเลย นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในพระไตรปิฎกนะ

“เราเป็นผู้ที่มีวาสนาน้อยกว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ อายุเราก็แค่ ๘๐ ปี”

นี่ศาสนาวางอยู่ ๕,๐๐๐ ปี คุณพระศรีอริยเมตไตรยข้างหน้าอายุ ๘๐,๐๐๐ ปี อยู่กับโลก ๔๐,๐๐๐ ปี แล้วเวลาปฏิบัติไปเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่อีก ๔๐,๐๐๐ ปี ๕,๐๐๐ ปี

กับ ๔๐,๐๐๐ ปีแตกต่างกันไหม? แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติแตกต่างกันไหม? มันอยู่ที่ไหนล่ะ? ก็อยู่ที่ว่า ๔ อสงไขยคือทำคุณงามความดีเท่านี้ ๘ อสงไขยสร้างคุณงามความดีมากกว่า ๑๖ อสงไขยสร้างมามากกว่ามหาศาลเลย พอมหาศาลนี้เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เป็นศาสดาเหมือนกัน แต่บารมีธรรมที่สร้างมามันแตกต่างกัน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเราสร้างขึ้นมาเราก็สิ้นกิเลสได้เหมือนกัน ถ้าเราสิ้นกิเลสได้ นี่สาวก สาวกะ เห็นไหม พุทธวิสัย เราจะเทียบปัญญากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้เลย เราจะเทียบปัญญา คือความกว้างขวางขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อนาคตังสญาณ ใครๆ ก็อยากพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะบอกเลย เราปฏิบัติไปต้องทำอย่างนั้น ต้องทำอย่างนั้น นี่ท่านรู้ของท่าน

เวลาจะรื้อสัตว์ขนสัตว์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม เข้าเล็งญาณ เล็งญาณเสร็จแล้วใครมีโอกาส ใครมีโอกาสคือแบบว่า เราสังเกตได้ไหม? เวลาเราไปพูดกับใคร หรือเราเจรจากับใคร ถ้าเขามีวุฒิภาวะ เขาจะรับรู้แต่เรื่องสิ่งที่ดีๆ เขาจะเข้าใจแต่เรื่องสิ่งที่ดีๆ สิ่งที่ดีๆ หรือสิ่งที่ไม่ดีเขาจะไม่รับฟัง เขาจะปฏิเสธ

นี่ใจเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเล็งญาณ ก็เล็งความรู้สึกนึกคิดนี้แหละ ถ้าจิตของเขาดี จิตของเขามีพื้นฐานดี จิตของเขาพร้อม นี่จะไปเปิดคนนั้นก่อน แล้วถ้าจิตของเขาไม่ดี ไปพูดความดีเขาก็บอกว่าไม่ได้ จะเสียสละไม่ได้ แต่ถ้าจะพาไปโกงใคร จะไปแสวงหา ได้ เห็นไหม ถ้าอย่างนี้จิตใจมันปิดกั้น จิตใจไม่เปิดกว้าง ถ้าจิตใจไม่เปิดกว้างพุทธธรรมะไปไม่รู้เรื่อง หรือไม่รู้เรื่อง

นี่มันขัดแย้งกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะรื้อสัตว์ขนสัตว์มันอยู่ที่นี้ก่อน เราเห็นเป็นคน เราก็จะช่วยคนๆ คนก็เหมือนคนนั้นแหละ แต่คนไม่เหมือนกัน ความรู้สึกนึกคิดของคนไม่เหมือนกัน จริตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน อำนาจวาสนาของคนไม่เหมือนกัน

ทีนี้ครูบาอาจารย์เวลาท่านฝึกฝน ก็ฝึกฝนมาจากคนนี่แหละ ฝึกฝนมาจากเรานี้แหละ ฝึกฝนมาจากจิตดีจิต ฝึกฝนมาจากความรู้สึกของคนนี่แหละ แต่ความรู้สึกนี้คนๆ นั้นต้องบริหารจัดการ โปรแกรม เห็นไหม ถ้าเราเปลี่ยนโปรแกรมคนนั้น คนนั้นได้เปลี่ยนโปรแกรมแล้ว ชีวิต

เขาก็เปลี่ยนแปลงไปเลย แต่ถ้ายังย่ำคิดย่ำทำ ย่ำคิดอยู่อย่างนั้น แล้วถ้ายิ่งจิตใจที่มันยึดมั่นถือมั่น ทิฐิมันเข้มแข็งขึ้นมา ทำสิ่งใดก็เป็นแบบนั้น

นี่เราจะบอกว่าน้ำเสีย ถ้าน้ำนี้โดยธรรมชาติของมัน น้ำมันสะอาด ออกซิเจนต่างๆ นี้ สะอาดบริสุทธิ์ แต่มันผ่านอะไรมาล่ะ? มันผ่านสิ่งใดมา มันไหลมามันผ่านสิ่งใดมา นี่ถ้ามันผ่าน สิ่งใดมา โลหะต่างๆ เห็นไหม คุณใช้เวลาเข้าไปในโรงงาน โรงงานเขาประกอบการงานของเขา ด้วยสารพิษต่างๆ นี่ออกมามันก็ป็นน้ำเสียออกมา

จิตใจของเรา เห็นไหม นี่ฐิติจิตๆ จิตถ้าทำความสงบของใจเข้ามา เข้าไปสู่ความสะอาด บริสุทธิ์ของมัน สะอาดบริสุทธิ์โดยโลกนะ สะอาดบริสุทธิ์ นี่จิตเดิมแท้ที่ส่องใส เหมือนน้ำ สะอาด น้ำสะอาดแล้วทำอย่างไรต่อไป? น้ำสะอาดมันก็ระเหยหมดคนะ นี่ใจพอเข้าไปถึงความ สงบแล้วมันก็เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ เป็นธรรมชาติของมัน แล้วเรามีน้ำสะอาดแล้วเรา จะใช้ประโยชน์ไหม? เรามาวิเคราะห์วิจัยสิ่งต่างๆ ไหม? ถ้าวิเคราะห์วิจัยสิ่งต่างๆ เห็นไหม ใน น้ำมันเป็นอนิจจัง มันเป็นธรรมชาติของมัน

นี่พูดถึงธรรมนะ ถ้าเรามอง เราเข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นอนิจจัง เราจะย้อนกลับไปมองวิกฤติ โลกใจ มันเป็นอนิจจังนะ มันจะเปลี่ยนแปลง เราทุกข์กันอยู่ไหม? ทุกข์ พอทุกข์เราเกิดวิกฤติ ของเรา วิกฤตินั้นมันก็ต้องเปลี่ยนแปลง ใจของเรามันก็ต้องเปลี่ยนแปลง กาลเวลามันจะ เปลี่ยนแปลงของมันไป เราต้องมีสติ เรามีสติ เรามีความยังคิด ถ้าเรามีสติเราใช้ปัญญาของเรา เห็นไหม มันเปลี่ยนแปลงแม้แต่ชีวิตเรา

“ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด”

คนเราเกิดมานี้อายุขัยมันผ่านมา คุณดูไม้ไผ่ฝ่งสิ ไม้ไผ่ฝ่งนะมันเอียงลงสู่แม่น้ำลำ คลอง เวลามันกัดเซาะไผ่นั้นจะล้มลงสู่แม่น้ำลำคลองแล้วพัดไป ชีวิตเรานี้ในวัฏฏะ เราเกิดใน วัฏฏะ เห็นไหม นี่ผลของวัฏฏะ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราเกิดมาเป็นเทวดา อินทร์ พรหม เป็นผล ของวัฏฏะ

ผลของวัฏฏะคืออะไร? ก็ผลของเวรของกรรม กรรมดี-กรรมชั่ว ถ้าผลของเวรของกรรม เพราะจิตทุกดวงนะได้ทำคุณงามความดีมา แล้วได้ทำบาปอกุศลมาทุกดวง เกิดดี-เกิดชั่วแล้วแต่ คุณมีความรู้สึกนึกคิดเรา เห็นไหม นี่เล็กๆ เรามีความรู้สึกอย่างหนึ่ง พอโตขึ้นมาเป็นวัยทำงานเรา

มีความรู้สึกอย่างหนึ่ง พอเราผ่านวัยทำงานมาเรามีความรู้สึกนึกคิดอย่างหนึ่ง จิตนี้มี
ประสบการณ์ นี้ผู้มีราตรียาวจะเข้าใจเรื่องอย่างนี้ คนแก่คนเฒ่าเขาก็ผ่านประสบการณ์มา

นี่เป็นประสบการณ์นะ แล้วเราก็ย้อนกลับมาว่าชีวิตเราทำอะไรสิ่งใดเพื่อประโยชน์กับเรา
บ้าง เราทำอะไร นี่ประโยชน์กับชาติกับตระกูลเราได้ทำแล้ว แล้วประโยชน์กับเราล่ะ? ถ้า
ประโยชน์กับเรานะ เราทำใจแล้วสงบ เห็นไหม คุณสิคนโบราณของเรา เวลาไม้ไผ่สัฟงเขาบอกให้
นึกถึงพระไว้ นึกถึงพระไว้ นะ ถ้านึกถึงพระไว้ก็นึกถึงพระรัตนตรัย พระพุทธรูป พระธรรม
พระสงฆ์ ถ้านึกถึงพระไว้ จิตมันเกาะไว้ที่พระไป

ฉะนั้น เวลาปกติเราก็นึกพุทโธ พุทโธ เห็นไหม จิตเราก็กะกับพุทธานุสติไว้ ถ้ามันเกาะ
กับพุทโธ พุทโธ นี่มันจะกลับไปสู่น้ำที่สะอาดบริสุทธิ์ไง น้ำที่มันสะอาดบริสุทธิ์ แหล่งน้ำที่มัน
ออกมาจากเริ่มต้น ละลายมาจากหิมะ ละลายมาจากตาน้ำ มันสะอาดบริสุทธิ์ของมันเพราะมันมา
จากธรรมชาติ

พุทโธ พุทโธ พุทโธ เราจะกลับไปสู่อุบัติที่สะอาดบริสุทธิ์ เห็นไหม แล้วสะอาดบริสุทธิ์
แล้วนี่ สุขใจเท่ากับจิตสงบไม่มี น้ำที่มีค่าคือน้ำที่สะอาดบริสุทธิ์ แต่สะอาดบริสุทธิ์แล้วเราจะทำ
สิ่งใดต่อไป เราจะแก้ไขสิ่งใดต่อไปมันก็เป็นประโยชน์กับเรา นี่ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เราทำ
ที่นี่ เราทำของเรา

นี่ผลของวิภูฏะ ชีวิตนี้มันเป็นอย่างนี้ ถ้าชีวิตเป็นอย่างนี้มันก็เวียนอยู่อย่างนี้ ถ้าเวียนแล้ว
เวียนเล่า เกิดซ้ำเกิดซากนะ เราได้คุณงามความดีมา เราเคยทำมาแล้ว ทุกคนเคยเกิดเป็นเทวดา
อินทร์ พรหมมา ทุกคนเคยเกิดผ่านนรก อเวจีมา เพราะทุกคนต้องยืนยันว่าทุกคนเคยทำดีและทำ
ชั่วมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกท่านเคยเกิดในนรกนะ เกิดในนรกเพราะองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนที่พระพุทธเจ้าจะพยากรณ์ นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านพูด
เอง อยู่ในพระไตรปิฎกว่าท่านเคยเกิดทั้งนั้นแหละ สรรพสิ่งนี้ท่านเคยเกิดมาทั้งนั้น

ฉะนั้น จิตเราก็กะผ่านมาอย่างนี้ทั้งนั้น เพียงแต่ในปัจจุบันนี้เราไม่เชื่อ นรก-สวรรค์มีจริง
หรือ? ชาติหน้ามีจริงหรือ? แล้วชาติอดีตมีจริงหรือ? จริงหรือไม่จริงนี่เมื่อวานก็มี ปัจจุบันก็มี
พรุ่งนี้ก็มี แล้วพรุ่งนี้ จิตเราก็กะมันไม่มีสิ่งนี้เป็นพันธุกรรมมาตัดแต่งนะ คนเราจะนิสัยเหมือนกัน
คนเราจะคิดเหมือนกัน คนเราจะไม่คิดแปลกแยก

แม้แต่ในท้องเดียวกัน ฟีน้องก็ยังคงคิดแตกต่างกัน ทำไมมันแตกต่างกันล่ะ? เพราะจิตที่มัน หมุนเวียนตายเวียนเกิดมันซับซ้อนมาที่นี้ นี่เวรกรรม แล้วถ้าเราเข้าใจสิ่งนี้ เห็นไหม หน้าที่การงานเราก็ทำ เราต้องหาอยู่หากิน แต่จิตใจเรานี้เราต้องพัฒนาใจของเราขึ้นมา เราต้องมีหลักมีเกณฑ์ของเรา เพราะอะไร? เพราะนี่คือประโยชน์กับเราไง นี่เราได้ทำแล้ว เราได้ทำหน้าที่ของเราแล้ว เราได้เป็นพ่อเป็นแม่ที่ดีแล้ว เราได้เป็นปู่เป็นย่าที่ดีแล้ว เราได้ทำสิ่งนั้นแล้ว แล้วเราล่ะ?

นี่คนจะออกจากบ้านนะ เรามาที่นี่ เราจะอพยพมาเราต้องเตรียมทุกอย่างมาพร้อมเลย ใจจะออกจากจิตนี้ไป ใจจะออกจากกายนี้ไป ใจมันได้ทำอะไรมันไว้ มันอุ่นใจหรือยัง? ถ้าเราอุ่นใจของเรา เห็นไหม คุณสิพุทธโศ พุทธโศไว้ มันเกาะพระไว้มันอุ่นใจนะ เรามีที่พึ่ง เรามีที่ไป เราไม่ได้ไปคนเดียว เราไม่ได้ไปด้วยความว้าเหว่ เราไปด้วยความพร้อม เราไปด้วยบุญกุศล เราไปด้วยทุกอย่างพร้อมเลย มันก็ไปด้วยความอบอุ่น ถ้าไปด้วยความอบอุ่น นี่ไงผลของวิญญูะมันจะไปของมันแน่นอน ใครจะปฏิเสธหรือไม่ปฏิเสธนั่นมันเป็นเรื่องของความคิด ความจริงคือความจริง

ฉะนั้น โดยสิ่งที่เราศึกษาของเรา เราพึงธรรมของเราแล้วใคร่ครวญ ใคร่ครวญนะ ทุกคนนี่ชีวิตนี้ เห็นไหม โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ ชีวิตนี้ขาดตกบกพร่อง ขาดตกบกพร่องเพราะความรู้สึกเรานั้นขาดตกบกพร่อง ถ้าความรู้สึกเราพอ ชีวิตนี้พอนะ เรามีอยู่มีกิน เราอยู่ของเราได้ เราพัฒนาของเราได้ เราพอของเราได้ มันอยู่ที่ใจเรา ถ้าใจเราทำได้มันทำได้

สิ่งที่เป็นปัญหาในปัจจุบันนี้ต้องแก้ไข คนต้องแก้ไข ไม่ใช่ว่าพอแล้วจะไม่ทำอะไรเลย จะเป็นสวะ จะลอยไปตามน้ำ จะเป็นขี้ลอยน้ำ ไม่ใช่ เราต้องพิจารณาของเรา หน้าที่การงานของเราเราต้องเคลื่อนไหว ทุกคนต้องหายใจ นี่มีชีวิตอยู่ทุกคนต้องหายใจ แต่ความรู้สึกนี่ก็คิดเราควบคุมของเราได้ เราควบคุมใจเราได้ เราดูแลหัวใจของเรา แล้วเราจะไม่ทุกข์ไปกับเขา

เขาทุกข์กันมากนะ คนที่ทำใจไม่ได้จะทุกข์มาก คนที่พอทำใจได้ก็ทุกข์เหมือนกัน เพราะสิ่งที่เห็นมันไม่ใช่ความขาดตกบกพร่อง? ใช่ มันทุกข์ทั้งนั้นแหละ ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง แต่เราบริหารมัน เราบริหารจัดการของมัน แล้วเราทำใจของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา เอวัง